

Beynəlxalq yollar Azərbaycanda kəsişir

"Şimal-Cənub" dəhlizinin də əsas marşrutu ölkəmizdən keçir

Prezident İlham Əliyev son bir neçə gündə həm ölkə daxilində, həm də xaricdə mühüm görüşlər keçirdi. Dövlətimizin başçısının Rusiya və Almaniya səfərləri, Qırğızıstan Prezidenti Sadır Japarovun ölkəmizə gəlməsi həm ikitərəfli, həm də regional məsələlərin müzakirəsi baxımından önəmli oldu.

Belə sıx görüşlər onu göstərir ki, Azərbaycan siyasi və iqtisadi cəhətdən müxtəlif ölkələr üçün vacib və etibarlı tərəfdaşdır.

Dövlətimizin başçısı Rusiyaya aprelin 22-də baş tutan işgüzar səfəri çərçivəsində Baykal-Amur Magistralının 50 illik yubiley tədbirində iştirak etdi. Azərbaycan və Rusiya prezidentləri iki ölkə arasında iqtisadi, o cümlədən nəqliyyat əlaqələrinin inkişafı məsələsini geniş şəkildə müzakirə etdilər. Prezident İlham Əliyev görüş zamanı ölkəmizin "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi üzrə əməkdaşlığı genişləndirməyə hazır olduğunu bildirdi: "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinə gəldikdə, bu gün Vladimir Vladimiroviçlə bu məsələni bir daha ətraflı müzakirə etdik. Hökumət üzvlərinə müvafiq təlimatlar verilib. Əminəm ki, yaxın vaxt-

larda bütün məsələlər razılaşdırılacaq və biz daha bir möhtəşəm layihənin icrasına başlayacağıq. Bildirməliyəm ki, Azərbaycan ərazisində Azərbaycan-Rusiya sərhədini Azərbaycan-İran sərhədi ilə birləşdirən dəmir yolu mövcuddur. Lakin yük-göndərənlərin tələbatları bizə bu yolun yeni hissələrinin inşa edilməsinin zəruriliyini diktdə edir ki, biz bu yolda yük daşımalarını artırmaqla və bununla Şimaldan Hind okeanına unikal nəqliyyat yolunu təmin edək".

Təkcə Orta dəhlizdə açar ölkə olması Azərbaycanın dünya üçün əhəmiyyətini xeyli dərəcədə artırır. Bir çox dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar ölkəmizlə əməkdaşlığa can atır. Avropa İttifaqı bu layihənin tezliklə tam gücü ilə işləməsi üçün böyük məbləğdə maliyyə ayırmağa hazır olduğunu bəyan edib. Xüsusən Şərqdən Qərbə yükötürmədə mühüm əhəmiyyətə malik Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının imkanla-

rını genişləndirməsinə investisiya qoymaq istəyir. Bu fakt onu göstərir ki, Azərbaycanın dünya üçün əhəmiyyətli nəqliyyat qovşağı kimi əhəmiyyəti böyükdür.

"Şimal-Cənub" nəqliyyat marşrutu da Orta dəhliz qədər dünya üçün əhəmiyyətli bir ticarət dəhlizidir. Əsas məsələ onun maliyyələşməsindən gedir. Rusiya və Azərbaycan ərazilərindən keçən hissələrində daxili investisiya ilə yolların modernləşməsinə hazır olduğunu bildirirlər. Xüsusən Azərbaycan bu məsələdə üzərinə düşən vəzifələrin icrası istiqamətində xeyli iş görüb. Amma layihənin gerçəkləşməsi üçün İran da iş görməlidir. Cənub qonşumuz isə bu işə vəsait ayırmağa maraq göstərmir. Yaranmış vəziyyətdən çıxmaq üçün Rusiya İrana Rəşt-Astara dəmir yolu xəttinin inşasına 1,5 milyard avro lüq dövlətlərarası kredit vermək barədə öhdəlik götürüb. 162 kilometrlik dəmir yolunun çəkilib başa çatdırılması 2027-2028-ci illər

üçün nəzərdə tutulub. Azərbaycan isə 7 milyon tonluq yükdaşıma imkanında olan dəmir yolunun modernləşdirilməsi işlərini görür. Ancaq qonşu ölkə bu həcmi 15 milyon ton və daha çox artırılmasını istəyir.

"Şimal-Cənub" dəhlizinin yükdaşıma imkanlarının statistik proqnozları maraq doğurur. Rəqəmlərə diqqət yetirdikdə görürük ki, yükdaşımanın həcmi heç də Orta dəhlizdəkindən az olmayacaq. Çünki "Şi-

mal-Cənub" dəhlizi də çox geniş bir coğrafiyanı əhatə edir. Dəhlizin əsas məqsədlərdən biri iki böyük ölkə olan Rusiya ilə Hindistan arasında ticarət əlaqələrini genişləndirmək olsa da, potensialı daha böyükdür. Belə ki, Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhəri ilə İran və Hindistan limanlarını birləşdirəcək 7,2 min kilometr uzunluğunda olan bu marşrut İranın Fars körfəzindəki Bəndər-Abbas limanına çatdıqda körfəz öl-

kələrinə, Afrikaya, Avropaya yükdaşımaq imkanı qazanacaq. Bunlarla yanaşı, Cənubi Asiyadakı böyük ölkələr olan İndoneziyaya, Malayziyaya da yük göndərmək asanlaşacaq. Onu da vurğulayaq ki, başda Hindistan olmaqla bu ölkələrin əhalisi 2 milyardan çoxdur. Əhalinin çoxluğu isə alıcı tələbatının yüksək olması deməkdir. Bu, ticarətin artmasına təkan verən əsas amildir.

Orta dəhlizdə olduğu kimi, "Şimal-Cənub" nəqliyyat marşrutunda da cəlbedici ölkə Azərbaycandır. Belə ki, bu marşrutun 3 qolu var. Şərq marşrutu Rusiya-Qazaxıstan-Türkmənistandan keçir. Mərkəz yolu Trans-Xəzər marşrutu Xəzər dənizindən İran limanlarına qədər uzanır. Qərb marşrutu isə Azərbaycandan İrana və ya ölkəmizin ərazisindən Gürcüstan vasitəsilə Türkiyə və Avropaya getmək imkanı verir. Bu üzündən şimal qonşumuz Qərb marşrutuna xüsusi əhəmiyyət verir. Bu da təsadüfi deyil, ortada real fakt var:

2022-2023-cü illərdə "Şimal-Cənub" dəhlizi ilə müvafiq olaraq 14,6 və 17,6 milyon ton yük daşınıb. Bunun 70 faizi Qərb yolu ilə Azərbaycan üzərindən daşınıb. Həmin fakt ölkəmizin bu dəhliz üzrə əhəmiyyətinin önəmli olmasını göstərir.

Prezident İlham Əliyev aprelin 23-də ADA Universitetində "COP29 və Azərbaycan üçün Yaşıl Baxış" mövzusunda keçirilən beynəlxalq forumda "Şimal-Cənub" marşrutunun yaranmış yeni vəziyyətdə ölkəmizə qazandırdığı imkanlar barədə demişdir: "İndi Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra siyasi vəziyyət dəyişməkdədir. Belə ki, coğrafiyamıza əvvəlkindən daha çox ehtiyac var. "Şimal-Cənub" nəqliyyat marşrutundan danışırıq, bu layihə 20 ildən çoxdur müzakirə olunur. Dedi-yim kimi, Azərbaycanda da 6-7 milyon ton yük daşına bilən dəmir yolu-muz var. İndi qonşularımıza bu yolun 15 milyon, bəlkə də 30 milyon ton potensialı lazımdır. Eynilə Rusiya-Ukrayna müharibəsi Belarus və Polşa vasitəsilə tranzit problemlərinə səbəb oldu və Orta dəhliz əvvəlkindən daha çox diqqət cəlb etdi".

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

azerbaijan-news.az